

Άγιος Γεώργιος Πεμονίων

Μικρός μονόχωρος καμαροσκεπής με οξυκόρυφη καμάρα και 1 ενισχυτικό τόξο (σφενδόνιο) που στηρίζεται σε πεσσούς.

Σωζόμενο εικονογραφικό πρόγραμμα¹

Ιερό: Κόγχη: Τεταρτοσφαίριο: αρ.1: Παναγία Πλατυτέρα. Έχει τα χέρια ανοικτά σε στάση Δέησης. Στο κέντρο το Βρέφος σε μετάλλιο ευλογεί. **Ημικύλινδρος:** 4 ιεράρχες ολόσωμοι (από λειτουργικό κύκλο) σε στάση $\frac{3}{4}$ προς το κέντρο, κρατούν ανοικτά ειλητάρια. Από Β προς Ν: **αρ.2:** Άγ. Γρηγόριος. **Αρ.3:** Άγ. Ιωάννης. **Αρ.4:** Άγ. Βασίλειος. **Αρ.5:** Άγ. Νικόλαος.

Τόξο αψίδας: Ζώνη 1 (κέντρο): αρ.6: Φιλοξενία του Αβραάμ, πολύ φθαρμένη. **Ζώνη 2 (μέση, Β και Ν): αρ.7:** Γαβριήλ από Ευαγγελισμό. **Αρ.8:** Μαρία από Ευαγγελισμό με επιγραφή «ΙΔΟΥ Ι ΔΟΥΛ[η] ΚΟΥ [γένειτό μοι κατά το ρή]ΜΑ ΚΟΥ». **Ζώνη 3 (κάτω): Β ποδαρικό: αρ.9:** Άγ. Στέφανος. **Ν ποδαρικό: αρ.10:** Αδιάγνωστη μορφή αγίου διακόνου. Πιθανώς ο Άγ. Ρωμανός ο Μελωδός (;).

Βόρειος τοίχος: Ζώνη 1 (άνω): αρ.11: ολόσωμη μορφή αγίου αδιάγνωστου πολύ κατεστραμμένη. **Αρ.12:** ίχνη αδιάγνωστης μορφής κάτω από την κόγχη της πρόθεσης. **Αρ.13:** Διακοσμητικό σχέδιο πάνω από την κόγχη του ιερού. **Ζώνη 2 (κάτω): αρ.14:** διακοσμητική ταινία. **Νότιος τοίχος: αρ.15:** μορφή αδιάγνωστου μετωπικού ιεράρχη. **Αρ.16:** μορφή αδιάγνωστου μετωπικού ιεράρχη. **Καμάρα: αρ.17:** Παράσταση Ανάληψης σχεδόν κατεστραμμένη.

Κυρίως ναός: Βόρειος τοίχος: Από Α προς Δ: αρ.18: Άγ. Γεώργιος έφιππος. **Αρ.19:** Έφιππος στρατιωτικός άγιος αδιάγνωστος. **Αρ.20:** Έφιππος στρατιωτικός άγιος αδιάγνωστος.

Νότιος τοίχος: αρ.21: Άγ. Αντώνιος (;). **αρ.22:** (τοιχογραφία ως προσκηνηματική εικόνα) Δέηση. Ο Χριστός ένθρονος. Διακρίνεται ο Άγ. Ιωάννης ο Πρόδρομος. Η παράσταση είναι φθαρμένη σε μεγάλο βαθμό. **Αρ.23:** (αγιολογικός κύκλος) Άγ. Συμεών ο Στηλίτης.

Καμάρα: Νότια: Ζώνη 1 (άνω): αρ.24: (Χριστολογικός κύκλος) Γέννηση. **Αρ.25:** (Χριστολογικός κύκλος) Βάπτισμα. **Αρ.26:** (Χριστολογικός κύκλος) Μεταμόρφωση.

Βόρεια: Ζώνη 1 (άνω): αρ.27: (Χριστολογικός κύκλος) Εις Άδου κάθοδος «ΑΝΑΚΤΑΚΙC» **Αρ.28:** (Χριστολογικός κύκλος) Σταύρωση. **Αρ.29:** (Χριστολογικός κύκλος) Προδοσία.

¹ Λασιθιωτάκης, Κρ. Χρ. 22 (1970) σ. 470 – 471.

Νότια: Ζώνη 2 (μέση): αρ.30: Αδιάγνωστη σκηνή από το βίο του αγίου. **Αρ.31:** Αδιάγνωστη σκηνή από το βίο του αγίου. **Αρ.32:** (αγιολογικός κύκλος) Ο Τροχός.

Βόρεια: Ζώνη 2 (μέση): αρ.33: (αγιολογικός κύκλος) Ο Άγ. Γεώργιος Τυπτόμενος. **Αρ.34:** Αδιάγνωστη σκηνή από το Βίο του αγίου. **Αρ.35:** Αδιάγνωστη σκηνή από το Βίο του αγίου.

Νότια: Ζώνη 3(κάτω): αρ.36, - 39: 4 μετάλλια με μορφές αγίων γυναικών, στηθαίων μετωπικών. Όλες είναι αδιάγνωστες.

Βόρεια: Ζώνη 3 (κάτω): αρ.40, - 43: 4 μορφές αδιάγνωστων αγίων γυναικών, στηθαίων, μετωπικών, σε αντίστοιχα μετάλλια.

Δυτικός τοίχος: Βορείως της θύρας: αρ.44: Μορφή αγίου ολόσωμου, μετωπικού, αδιάγνωστου λόγω φθοράς. *Τύμπανο: Ζώνη 1 (άνω): αρ.45:* (Χριστολογικός κύκλος) Κοίμηση της Θεοτόκου. *Ζώνη 2 (κάτω): Βορείως της θύρας εισόδου – εξόδου: αρ.46:* Ίχνη παράστασης κολασμένων (;)². Διακρίνονται μόνο ελάχιστες μορφές.

Σφενδόλιο και πεσσοί: Βόρειος πεσσός στήριξης: Νότια όψη: αρ.47: Διακρίνονται λίγα ίχνη παράστασης με 4 μορφές. *Βόρειο εσωράχιο: αρ.48:* ελάχιστα ίχνη. *Νότιος πεσσός: Βόρεια όψη: αρ.49:* Ίχνη ολόσωμης μετωπικής μορφής. Διακρίνεται μόνο το κάτω μέρος.

Χρονολόγηση

Οι τοιχογραφίες του ναού αποδίδονται στον Ιωάννη Παγωμένο οπότε και θα ανάγονται στο πρώτο τέταρτο του 14^{ου} αιώνα.

Παρατηρήσεις

Εξωτερικά: Ο ναός καλύπτεται από κονίαμα οπότε δεν είναι δυνατή η μελέτη της τοιχοδομίας του. Η θύρα εισόδου – εξόδου στέφεται με ημικυκλικό ανακουφιστικό τόξο. Ο περιβάλλον χώρος του ναού αποτελείται από λιθόστρωτη αυλή ενώ παλαιότερα υπήρχε και νεκροταφείο. ΒΑ του ναού διακρίνονται ίχνη θεμελίων παλαιότερης αδιευκρίνιστης κατασκευής.

Εσωτερικά: Διάσπαρτα χαράγματα βρίσκονται εντός του ναού πάνω στις τοιχογραφημένες παραστάσεις. Τα χαράγματα είναι γραμμένα και σε ελληνικά, σε λατινικά και ιταλικά.

² Λασσιθιωτάκης, *Κρ. Χρ.* 22 (1970) σ. 471.

Εικονογραφικό πρόγραμμα: Παράσταση κολασμένων στο τύμπανο του δυτικού τοίχου. Στην περιοχή του Αποκόρωνα ανάλογο θέμα έχουμε στην Παναγία στο Καρύδι Βάμου.

Φάσεις

Η πρώτη και κύρια φάση του ναού είναι η στιγμή της ίδρυσης του. Σε μεταγενέστερες εποχές δεν φαίνεται να έχει υποστεί σημαντικές επεμβάσεις. Κατά την δεκαετία του 60 ο ναός ήταν ετοιμόρροπος σύμφωνα με την μαρτυρία του Λασσιθιωτάκη³, οπότε και έγιναν εκτεταμένες εργασίες στήριξης από την αρχαιολογική υπηρεσία. Την τελευταία δεκαετία έλαβαν χώρα εργασίες συντήρησης των τοιχογραφιών.

³ Ο.π σ.470